

نقدی بر کتاب

«انگلیسی برای دانشجویان رشته آموزش و پرورش تطبیقی:

آموزش و پرورش ابتدایی و آموزش و پرورش پیش دبستان»

ویدا رحیمی نژاد*

چکیده

آموزش و پرورش تطبیقی نظام تحقیقی است که ما را به منظور دستیابی به شناخت جدید در زمینه های نظری و عملی از طریق مقایسه دو یا چند نظام تربیتی در کشورها و مناطق مختلف و یا ادوار تاریخی متفاوت یاری می‌دهد. مراد از تطبیق بررسی و تحلیل مشابهت‌ها و تفاوت‌های موجود بین سیستم‌های مختلف تربیتی در زمینه های سازمانی، تشکیلاتی، شیوه‌های مدیریت، برنامه‌ها و روش‌های تربیتی و همچنین ارزشیابی‌های آموزشی در مراحل مختلف تعلیم و تربیت است. از نظر مفهوم کلی این علم کلیه وجوه، ابعاد و مسائل نظام‌های آموزش و پرورش را باهم مقایسه می‌کند، در اغلب دانشگاه‌های دنیا از جمله دانشگاه‌های اروپایی و آمریکایی جزء مواد درسی و تحقیقاتی سطوح فوق‌لیسانس و دکتراست. در مورد هدف‌های آموزش و پرورش تطبیقی نظرات مختلفی وجود دارد، ولی هدف اصلی آن، توجه ملت‌ها و دولت‌ها به چگونگی جریان تعلیم و تربیت و روش‌هایی است پیش‌گرفته شده و نتایج حاصل از اقدامات آن‌ها است. نقد کتاب «انگلیسی برای دانشجویان رشته آموزش و پرورش تطبیقی: آموزش و پرورش ابتدایی و آموزش و پرورش پیش دبستان» نشان داد که اثر حاضر علاوه بر علمی بودن، از ویژگی‌های درسی و آموزشی لازم تا حد زیادی برخوردار هست، البته معدود کاستی‌هایی در این کتاب وجود دارد، در این مقاله پیشنهادهایی نیز برای ارتقاء کیفی اثر ارائه گردیده است.

کلیدواژه‌ها: نقد کتاب، آموزش و پرورش تطبیقی، پیش دبستان، مقطع دبستان، مقطع متوسطه و مقطع دانشگاه، آموزش بین‌المللی

---

* استادیار زبان و ادبیات انگلیسی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش، vrahiminejad@yahoo.com
تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۵/۲۸، تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۷/۲

۱. مقدمه

آموزش و پرورش تطبیقی را می‌توان علمی دانست که موضوع آن شناسایی، تحلیل و توضیح شباهت‌ها و تفاوت‌های موجود بین رویدادهای آموزشی است. این علم به شناخت رابطه این پدیده‌ها با محیط سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و تحقیق درباره قوانین احتمالی که آن‌ها را در جوامع مختلف و در زمانهای متفاوت تاریخ بشری هدایت می‌کند، می‌پردازد (کوی، ۱۳۷۵). روسولو آموزش و پرورش تطبیقی را برحسب موضوع، وسعت، ماهیت و زاویه طبقه‌بندی می‌کند و مزیت این طبقه‌بندی این است که یک «مفهوم‌سازی باز» را ارائه می‌دهد. - موضوع آموزش و پرورش تطبیقی مقایسه رویدادهای تربیتی و روابطی است که آن‌ها را به محیطشان پیوند می‌دهد (کوی، ۱۳۷۵).

شناخت ویژگی‌های نظام‌های آموزش و پرورش کشورهای جهان و مقایسه ابعاد و مؤلفه‌های آن‌ها به پژوهشگران تربیتی کمک می‌کند تا بتوانند خردمندانه از نقاط قوت و ویژگی‌های مطلوب سایر نظام‌های آموزشی جهت طراحی یک نظام آموزش و پرورش مناسب و مطلوب بهره‌گیری کنند. البته این نکته بدیهی است که صرف الگوبرداری و تقلید از برنامه‌ها و سیاست‌های نظام‌های آموزشی خارجی نمی‌تواند کاملاً راهگشا باشد بلکه درک، شناخت و تحلیل موضوعات زیربنایی همچون فلسفه و رویکردهای تربیتی آموزش و پرورش کشورهای مختلف توأم با بهره‌گیری از نقاط قوت و تجربیات مؤثر آن‌ها موجبات غنای پژوهش‌های آموزشی و برنامه‌های طراحی‌شده را فراهم خواهد ساخت (عصاره، ۱۳۸۶).

گنجانیدن درس آموزش و پرورش تطبیقی در برنامه‌های درسی دانشجویان رشته‌های علوم تربیتی، مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی و علوم اجتماعی در کشور ما حدود سی و پنج سال سابقه دارد، لیکن تاکنون به عللی از جمله ضعف آگاهی و اطلاع دقیق از هدف‌ها، کاربرد و روش‌شناسی مطالعات تطبیق آموزش و پرورش یا عدم دسترسی به شیوه‌های نوین پژوهش‌های تطبیقی که توسط پژوهندگان معاصر به عمل آمده است، این رشته علمی جایگاه شناخته‌شده‌ای به‌عنوان ابزار لازم برای توسعه و اصلاحات بنیادین آموزش و پرورش کسب نکرده است. با گنجانیدن این درس در برنامه‌های تحصیلی دانشجویان رشته‌های علوم انسانی و اجتماعی این امید می‌رود که این دانش جدید بسط و توسعه بیشتری یابد (آقازاده، ۱۳۸۲).

در سرفصل درس « متون تخصصی آموزش و پرورش تطبیقی » مباحثی که بایستی در این درس به دانشجویان ارائه شود به شرح زیر می باشد (شورای سرپرستان، ۱۳۸۰):

- اهمیت و مسائل آموزش و پرورش در مقاطع مختلف تحصیلی (دوره پیش دبستانی، ابتدایی، راهنمایی و متوسطه عالی)
- مسائل و دیدگاه های نوین در آموزش عالی
- آموزش بزرگسالان
- نوآوری در آموزش و پرورش
- همکاری های بین المللی در زمینه آموزش و پرورش

از این رو مقاله حاضر علاوه بر نقد و بررسی ابعاد شکلی و محتوایی کتاب «انگلیسی برای دانشجویان رشته آموزش و پرورش تطبیقی: آموزش و پرورش ابتدایی و آموزش و پرورش پیش دبستان»، به بررسی کتاب با توجه به موارد درج شده در سرفصل متون تخصصی آموزش و پرورش تطبیقی می پردازد.

۲. معرفی کل اثر

کتاب «انگلیسی برای دانشجویان رشته آموزش و پرورش تطبیقی: آموزش و پرورش ابتدایی و آموزش و پرورش پیش دبستان» منبع آموزشی است که در اختیار متخصصان، کارشناسان و دانشجویان قرار گرفته است. مؤلفان این کتاب مرحوم احمد آقازاده و رضا باقری نویسی هستند. احمد آقازاده، یکی از اساتید به نام در حوزه علم آموزش و پرورش تطبیقی است که در طی سه دهه گذشته آثاری همچون مسائل آموزش و پرورش ایران (۱۳۸۴)، تاریخ آموزش و پرورش ایران (۱۳۸۳)، آموزش و پرورش در ممالک صنعتی جهان (آلمان و انگلیسی) (۱۳۸۴)، آموزش و پرورش تطبیقی (۱۳۸۴) آموزش و پرورش تطبیقی و سیر تحول آن (۱۳۸۵) را پدید آورده است. رضا باقری نویسی مؤلف دیگر کتاب دارای مدرک دکتری در رشته آموزش زبان انگلیسی، و عضو هیات علمی دانشگاه قم است. باقری نویسی در زمینه آموزش تکلیف محور (task-based teaching) مقالاتی را به چاپ رسانده است (سایت دانشگاه قم، ۱۳۹۵). اثر حاضر در سال ۱۳۹۱ برای نخستین بار به چاپ رسیده است.

پیش از ارائه محتوای اصلی کتاب پیشگفتار آمده است که توسط نویسنده نخست تنظیم شده است. آقازاده در پیشگفتار به موارد زیر اشاره کرده است:

۱. هدف از نگارش کتاب
  ۲. معرفی فصل‌ها و بخش‌های موجود در هر فصل
  ۳. معرفی حوزه مورد بحث
  ۴. مشخص کردن مخاطبین کتاب
  ۵. معرفی افرادی را که در تألیف کتاب نقش داشته‌اند، با ذکر نقش آن‌ها
- کتاب - مشتمل بر پنج بخش است. هر بخش با تدوین فعالیت‌های برای ایجاد آمادگی (warm-up) در دانشجویان شروع شده است. فعالیت‌های تدوین شده شامل چند سؤال برای آماده کردن ذهن دانشجویان و یک جدول که در بردارنده مهم‌ترین کلمات بخش است می‌باشد. تعداد سؤالات تدوین شده در هر بخش متفاوت و به شرح جدول زیر است:
- جدول شماره یک. تعداد سؤالات تدوین شده در قسمت آمادگی دروس هر بخش کتاب

شماره بخش	شماره درس	تعداد سؤالات
اول	اول	۲
	دوم	۳
دوم	سوم	۳
	چهارم	۳
سوم	پنجم	۳
	ششم	۳
چهارم	هفتم	۳
	هشتم	۳
پنجم	نهم	۳
	دهم	۴
ششم	یازده	۴
	دوازده	۳

همان‌طور که جدول شماره یک نشان می‌دهد به‌جز درس اول که دارای دو سؤال و درس دهم و یازدهم که چهار سؤال دارند بقیه درس‌ها همه دارای سه سؤال می‌باشند. هر درس دارای دو متن درک مطلب است که دومین متن برای مطالعه بیشتر موضوع مورد نظر درس است. به‌عنوان مثال، عنوان متن اصلی درک مطلب درس اول «تاریخ و

پیش‌زمینه آموزش بین‌المللی و تطبیقی» (History and Background of International and Comparative Education) و عنوان دومین متن برای مطالعه بیشتر «آموزش تطبیقی: اهداف و مقاصد» (comparative Education: Aims and Objectives) است. در ادامه متن اصلی - همه درس‌ها، فعالیت‌هایی همچون سؤالات درک مطلب، سؤالات چندگزینه‌ای، بررسی واژگان و تمرین واژگان در نظر گرفته شده است. متنی که برای مطالعه بیشتر در درس‌ها ارائه شده کوتاه‌تر از متن اصلی و سؤالات درک مطلب و فعالیت‌های ترجمه پس‌از آن ارائه شده‌اند. همان‌طور که گفته شد پس از متن اصلی، سؤالات درک مطلب، سؤالات چندگزینه‌ای، بررسی واژگان و تمرین واژگان ارائه شده‌اند که در این مرحله به بررسی این تمرینات پرداخته می‌شود:

- سؤالات درک مطلب: به دودسته سؤال الف و ب تقسیم شده است. دسته الف مربوط به سؤالات درست و نادرست - و دسته ب شامل سوالاتی است که با اسکن کردن متن (خواندن سریع برای پیدا کردن یک نکته مشخص در متن) قابل پاسخگویی است. سؤالات چندگزینه‌ای: سوالاتی است مرتبط با متن و دارای چهار گزینه می‌باشند. - بررسی واژگان: واژگان در دو ستون ارائه شده‌اند که در ستون اول واژه و در ستون روبروی آن مترادف‌ها به صورت درهم ارائه شده‌اند و دانشجو بایستی که مترادف‌های مربوط به هر کلمه را مشخص نماید. - گسترش واژگان: در این قسمت اشکال مختلف واژه که شامل فعل، اسم، صفت و قید است در یک جدول ارائه شده‌اند و پس‌از آن جملاتی با یک جای خالی ارائه شده تا دانشجو شکل مناسب - واژه موردنظر را انتخاب کند. - تمرین واژگان: آخرین تمرین متن‌های اصلی هر درس است که به صورت جای خالی در چند جمله ارائه شده است.

پس از متنی که برای مطالعه بیشتر ارائه شده است مجدداً سؤالات درک مطلبی ارائه شده است که با اسکن کردن (خواندن سریع برای پیدا کردن یک نکته مشخص در متن) امکان پاسخگویی به آن‌ها وجود دارد و سپس فعالیت‌های ترجمه است آخرین بخش هر درس را تشکیل داده است.

بخش اول

این بخش به دو درس تقسیم شده است. عنوان متن اصلی درک مطلب درس اول «تاریخچه و پیش‌زمینه آموزش و پرورش بین‌الملل و تطبیقی» (History and Background

تطبیقی، اولین افرادی که به آموزش و پرورش تطبیقی در قرن نوزدهم روی آوردند، نام آوران رشته و همچنین سیر تحول آن اشاره کرده است. عنوان متنی که مربوط به مطالعه بیشتر است «آموزش و پرورش تطبیقی: اهداف و مقاصد» (Comparative Education: Aims and Objectives) است. در این متن ابتدا نظرات کندل (Kandel) در خصوص هدف آموزش و پرورش تطبیقی و سپس اهدافی را که نوآ (Noah) برای آموزش و پرورش بین الملل در نظر گرفته است، و در پایان نگاه مایکل سدلر (Michael Sadler) در خصوص سیستم های آموزش و پرورش بیگانه ارائه شده است.

متن اصلی درس دوم تحت عنوان «چارچوب روش شناختی آموزش و پرورش بین المللی و تطبیقی» (Methodological Framework of International and Comparative Education) است. در این متن به روش توصیفی، تاریخی، اجتماعی، روانشناختی، آماری، و علمی اشاره مختصری شده است و در متن مطالعه بیشتر، مراحل مختلف روش بردی (Bereday) که شامل توصیف (Description)، تفسیر (Interpretation)، هم جوارری (Juxtaposition) و تطبیق (comparison) است، توضیح داده می شود.

بخش دوم

این بخش شامل دو درس است. عنوان متن اصلی درس سوم «مسیر آموزش عالی در ایران» (Higher Education Trends in Iran) است، در این متن به دو بعد هدف آموزش عالی، اشاره می شود. اولین بعد مربوط به تربیت متخصصان شایسته است. این متخصصان شامل کارکنان مراکز پزشکی، آموزش مدیران فنی نیمه ماهر یا ماهر، مهندسان، و کارکنان آموزش دانشگاه برای رفع نیازهای اقتصادی و اجتماعی است. دومین بعد هدف آموزش عالی، مربوط به جوانان و بزرگسالان است که از استاندارد بالای آموزش یعنی آموزشی که این افراد را قادر می کند که هم به عنوان یک فرد و هم عضوی از جامعه به پیشرفت کامل نائل آید، بهره مند شوند. در قسمت دیگر متن اصلی به بخش های مختلف آموزش عالی اشاره شده است. در مطالعات بیشتر این درس، نرخ جمعیت دانشجویی (Student-Population Ratio) ایران در دوره های کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا بیان می گردد.

متن اصلی درس چهارم تحت عنوان «مشارکت زنان در مؤسسات آموزش عالی» (Women Participation in Iranian Higher Education Institutions)، به اهمیت

آموزش زنان و تأثیر آن در حل مشکلات ملی و بین‌المللی اشاره شده است. در بخش مطالعه بیشتر، «نحوه توزیع دانشجویان در آموزش عالی» (The Distribution of Students in Higher Education) مورد بررسی قرار گرفته است. به عنوان مثال، در این بخش چنین مطرح شده است که تعداد دانشجویان از ۱۵۱۹۰۵ در سال تحصیلی ۷۵-۱۹۷۴ به ۱۹۴۵۹۳۱ در سال ۲۰۰۳-۲۰۰۴ افزایش یافته است (ص. ۴۳).

بخش سوم

این بخش شامل سه درس است. عنوان متن اصلی درس چهارم «آموزش و پرورش در آلمان» (Education in Germany) است. در این متن مطرح شده است که آلمان کشوری است که در آن، مردم ارزش زیادی برای آموزش، آموزش حرفه‌ای، پژوهش و علم قائل‌اند. سپس سیستم آموزش و پرورش کشور آلمان به صورت مختصر توضیح داده شده است. این سیستم شامل مهدکودک‌ها و مدارس می‌باشد و شرح مختصری برای هر یک از مدارس ابتدایی، - عمومی راهنمایی، - متوسطه (Intermediate school)، - مدرسه فراگیر (Comprehensive school)، و استثنایی ارائه شده است. در «مطالعه بیشتر» نه تنها به نقش دولت مرکزی و ایالت‌ها در برنامه‌ریزی آموزشی اشاره شده بلکه به بخشی از قانون اساسی این کشور که در خصوص سیاست‌گذاری‌های مربوط به آموزش است، اشاره شده است.

«آموزش حرفه‌ای در آلمان» (Vocational Training in Germany) عنوان متن اصلی درس شش است. مواردی که در این درس به آن اشاره شده است شامل سیستم دوجانبه‌ای است که در آن دانش نظری در مدارس حرفه‌ای و آموزش‌های عملی در محیط کار صورت می‌گیرد. دوره‌های سه‌ساله برای آموزش حرفه مشخصی، آموزش بزرگسالان و معرفی مؤسساتی که انواع آموزش‌های پایه‌ای عمومی، سیاسی، فرهنگی و شغلی که مرتب با آموزش‌های بعدی است را به بزرگسالان، ارائه می‌دهد. در قسمت «مطالعه بیشتر» به بررسی اشتغال و آموزش در آلمان پرداخته شده است.

عنوان اصلی درس هفتم به «آموزش عالی در آلمان» (Higher Education in Germany) اختصاص یافته است. در این متن به ویژگی‌های ساختاری دانشگاه‌ها، انواع مؤسسات آموزش عالی، و پیشرفت مؤسسات آموزش عالی اشاره شده است. در قسمت «مطالعه بیشتر»، نویسندگان اطلاعات بیشتری در خصوص آموزش عالی در آلمان و چگونگی اداره دانشگاه‌ها - ارائه می‌دهند.

بخش چهارم

این بخش شامل سه درس است. عنوان متن اصلی درس هشتم «آموزش و پرورش در ژاپن» (Education in Japan) است که در این بخش به اصول آموزش و پرورش در قانون اساسی ژاپن که در سال ۱۹۴۷ تصویب شده است، اشاره و مطرح شده است که طبق این قانون، همه مردم حق یکسان دریافت آموزش را با توجه به توانایی‌ها و تدارکاتی که قانون برایشان فراهم می‌کند، دارند. سپس وضع مؤسسات آموزش رسمی ژاپن که بسیار گسترده بوده و شامل مهدکودک‌ها، مدارس ابتدایی، مدارس متوسطه اول (Lower Secondary School) مدارس متوسطه دوم (Upper Secondary School)، مدارس استثنایی، مؤسسات آموزش عالی که شامل دانشگاه‌ها، آموزشکده‌ها، کالج‌های فن آموزی می‌گردد، و همچنین مدارس آموزش ویژه، و سایر مدارس (Miscellaneous Schools) مطرح شده است. در متن «مطالعه بیشتر»، کتاب اطلاعات کامل‌تری در خصوص «سیستم آموزشی ژاپن» به ویژه دوره‌های آموزشی در مدارس متوسطه دوم (Upper Secondary School Courses) و مدارس استثنایی در دسترس خوانندگان قرار می‌دهد.

در درس نهم، عنوان متن «اصول آموزش اجتماعی در ژاپن» (Social Education in Japan) است. «آموزش اجتماعی» یک واژه عمومی برای فعالیت‌های آموزشی سازمان‌یافته همچون تربیت‌بدنی و اوقات فراغت بزرگسالان و جوانان در نظر گرفته شده است. مکان‌های اصلی که «آموزش اجتماعی» در آن اتفاق می‌افتد شامل سالن‌های عمومی شهروندان، کتابخانه‌های عمومی، موزه‌ها، خانه‌های جوانان، مراکز کودکان و مراکز آموزش زنان است. در متن مطالعه بیشتر، فرآیند پذیرش در مدارس و دانشگاه‌های ژاپن مورد بررسی قرار گرفته است.

عنوان متن اصلی درس دهم «پیشرفت کیفی آموزش و پرورش در ژاپن» (Qualitative Development of Education in Japan) است. در این متن به مطالب گسترده‌تری شامل آمار ثبت‌نام کنندگان در مدارس ژاپن و نرخ ثبت‌نام در مدارس اجباری ژاپن، انواع مؤسسات آموزشی، برنامه درسی، نحوه استخدام معلمان و چگونگی تصمیم‌گیری در خصوص حقوق آنان، اشاره شده است. در قسمت مطالعه بیشتر، اطلاعاتی در خصوص

دانش آموزان و معلمان ژاپن ارائه شده و اختصاصاً به حقوق و تسهیلاتی که در اختیار معلمان گذاشته می شود، پرداخته شده است.

بخش پنجم

این بخش شامل سه درس است. عنوان متن اصلی درس یازدهم «پیشرفت آموزشی در کشور کره جنوبی» (Educational Development in South Korea) است. در این متن به اصول عمومی آموزش در قانون اساسی کره جنوبی، اهداف و مقاصد آموزش، آموزش مدرسه و دوره های مختلف تحصیلی که شامل شش سال مدرسه ابتدایی، سه سال مدرسه متوسطه اول (Middle school) سه سال مدرسه متوسطه دوم (High school) و چهار سال کالج یا دانشگاه است، اشاره شده است. همچنین آموزش پیش دبستانی به صورت مختصر توضیح داده شده است. در قسمت «مطالعه بیشتر»، تحت عنوان «فلسفه آموزش و پرورش کره» (The Philosophy of Korean Education)، به نقش تعلیم و تربیت در پیشرفت اقتصادی کره، انواع مدارس تأیید شده در قانون اساسی و برنامه درسی پرداخته شده است.

در درس دوازدهم عنوان متن اصلی «آموزش عالی و انواع آموزش در کره جنوبی» (Higher Education and Other Kinds of Education in South Korea) است. در این متن توضیح داده شده است که مؤسسات آموزش عالی به چهار دسته (۱) کالج ها و دانشگاه ها، (۲) کالج معلمان و کالج های تعلیم و تربیت، (۳) کالج های دوساله، دانشگاه های هوا و مرتبط به آن و دانشگاه های آزاد، و (۴) سایر کالج های الهیات و سمینارها تقسیم می شوند. در متن اصلی به مؤسسات آموزش معلم، کالج های فنی، آموزش مداوم، آموزش اجتماعی، آموزش برای مدرسه هایی که نیاز به حضور کامل روزانه در مدارس را ندارند (Para-school Education)، و مدارس استثنایی نیز پرداخته شده است. در قسمت «مطالعه بیشتر»، تحت عنوان «انواع آموزش اجتماعی در کره جنوبی» (Some other Types of Social Education in South Korea)، آموزش فنی و حرفه ای و آموزش عمومی و آموزش لیبرال (Liberal Education) ارائه شده است.

عنوان متن اصلی درس سیزدهم «تربیت معلم در کره جنوبی» (Teacher Education in South Korea) است. مطالبی که در این متن ارائه شده است شامل طبقه بندی معلمان، سیستم تربیت معلم، و مدیریت آموزشی (Educational Administration) است. سازمان اداری آموزش کره شامل سه سطح بخش — اداری وزارت آموزش و پرورش، شورای استانی یا شهری آموزش و پرورش (The Provincial or municipal Board of

Education) و دفتر منطقه آموزش و پرورش (District Office of Education) است. در قسمت «مطالعه بیشتر»، عنوان متن «ارائه اطلاعات بیشتر در خصوص تربیت معلمان در کره جنوبی» است. در این بخش به چگونگی تربیت معلمان برای مقاطع مختلف مهدکودک، مدرسه ابتدایی، مدارس متوسطه، مدارس استثنایی، و پرستارانی که مانند معلمان واجد شرایط هستند، شرح داده شده است.

۳. آموزش و پرورش تطبیقی

تطبیق و مقایسه به عملی گفته می‌شود که توسط آن دو یا چند پدیده را در کنار هم قرار داده و به منظور یافتن وجوه اختلاف و تشابه آن‌ها را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهیم. در حیطه آموزش و پرورش این مقایسه یا تطبیق می‌تواند بین رویدادهای آموزشی در داخل یک نظام آموزش و پرورش و یا در سطح وسیع‌تری ویژگی‌های گوناگون یک نظام تربیتی را با نظام‌های تربیتی ممالک دیگر مورد مقایسه قرار دهد (آقازاده، ۱۳۸۲).

آموزش و پرورش تطبیقی، حوزه مطالعاتی است که با مقایسه نظرات و عملکردهای جاری آموزشی در کشورهای مختلف درصدد گسترش و تعمیق فهم مشکلات آموزشی فراسوی مرزهای کشور خودمان است. (آلتایج، به نقل از معدن دار آرانی، ۱۳۹۴). بر اساس این تعریف، مطالعه آموزش و پرورش تطبیقی به فرد اجازه می‌دهد تا فهم بهتری از نظام‌های آموزشی در دیگر کشورها پیدا کند (معدن دار آرانی، ۱۳۹۴).

محسن پور (۱۳۸۹) معتقد است که آموزش و پرورش تطبیقی به دانشی اطلاق داده می‌شود که موضوع آن شناسایی، تحلیل و مقایسه، شباهت‌ها و تفاوت‌های پدیده‌های تربیتی در داخل یک نظام و یا میان نظام‌های آموزش و پرورش کشورهای مختلف جهان با توجه به عوامل اجتماعی، مذهبی، اقتصادی، سیاسی مؤثر در شکل و پیدایش آن‌ها است.

اوسوکویا (Osokoya)، به نقل از معدن دار آرانی و کاکیا، (۱۳۹۴) معتقد است آموزش و پرورش تطبیقی را می‌توان تطبیق تئوری و عمل آموزشی در یک جامعه، استان، منطقه یا بین ملت‌ها دانست به نظر کاسامانی (kosemani)، به نقل از معدن دار آرانی و کاکیا، (۱۳۹۴) آموزش و پرورش تطبیقی، مقایسه و تطبیق نظام‌های آموزشی در سطح ملی، درون-ملی، و فرا-ملی است.

اپستین (Epstain)، به نقل از معدن دار آرانی و کاکیا، (۱۳۹۴) آموزش و پرورش تطبیقی را مطالعه دو یا چند نظام آموزشی با همدیگر، مطالعه اینکه چگونه فلسفه، اهداف و

مقاصد، سیاست‌ها و خط‌مش‌های آموزشی دیگر کشورها بر پیشرفت کلی، سیاست‌ها و شیوه آموزشی کشور دیگر تأثیر می‌گذارند، مطالعه اینکه چگونه پیشرفت آموزش و پرورش در گذشته، در طی دوران و در قاره‌های مختلف بر پیشرفت آموزشی کشورهای معین تأثیر گذاشته است، مطالعه مکانیزم‌های اداری کاربست یا کنترل سیاست‌های دولتی در سطوح گوناگون نظام آموزشی می‌داند.

از جمله ویژگی‌های بارز مطالعات تطبیقی بین‌المللی در زمینه آموزش و پرورش می‌توان اهتمام در شناسایی و تجزیه و تحلیل مسائل در قلمرو آموزش و پرورش را ذکر کرد. در گذشته شمار این مسائل و مباحث بسیار کم بود و معمولاً به برخی از پدیده‌های تربیتی در داخل یک کشور و یا چند کشور مورد مطالعه محدود می‌گشت، لیکن از زمانی که مطالعات تطبیقی جنبه جهانی و فراملتی پیدا کرد، به مسائل مربوط به آموزش و پرورش در ارتباط با مسائل اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و تکنولوژی به‌ویژه پس از جنگ جهانی دوم توجه شد و به لزوم مطالعه بنیادهای تاریخی، اجتماعی و فرهنگی و اقتصادی و همچنین نیروهای مؤثر در هر کشور برای ایجاد نظام‌های تربیتی پرداخته شد (آقازاده، ۱۳۸۲).

شاخص‌ترین مباحث آموزش و پرورش تطبیقی و بین‌المللی شامل (آقازاده، ۱۳۸۲):

۱. تاریخچه سیر تحول نظام آموزش و پرورش و اصلاحات آموزشی
۲. اهداف آموزش و پرورش
۳. ساختار و تشکیلات اداری و آموزشی
۴. مقاطع تحصیلی (پیش‌دبستانی، ابتدایی، راهنمایی، متوسطه و آموزش عالی)
۵. برنامه‌ها و محتوای آموزشی
۶. تربیت معلم (گزینش، تربیت و استخدام)
۷. بودجه و منابع تأمین هزینه‌های آموزش و پرورش
۸. آموزش بزرگسالان، تعلیمات اجتماعی و تربیت بدنی
۹. آموزش‌های تخصصی (کارآموزی، آموزش ضمن خدمت، تمدید آموزشی)
۱۰. تحقیقات و پژوهش‌های تربیتی
۱۱. ارزشیابی و مدارج تحصیلی

در ایران فقط مقایسه بخش کوچکی تحت عنوان آموزش و پرورش تطبیقی صورت می‌گیرد، چراکه غالباً تنها سازمان آموزش و پرورش و دوره‌های مختلف آن باهم مقایسه شده و بیشتر در سطح لیسانس در دانشگاه‌ها و دوره‌های تربیت معلم و دانشکده‌های

علوم تربیتی تدریس می‌شده است. درحالی‌که موضوع‌های مهم دیگری از جمله امور مربوط به اقتصاد آموزش و پرورش، امور فرهنگی، مدیریت تربیت معلم، سوادآموزی، مشاوره راهنمایی، آموزش و مسائل قبل از دبستان آموزش بزرگسالان، آموزش مداوم، هدف‌های تعلیم و تربیت، روش‌ها و بالاخره مهم‌ترین موضوع‌های مربوط به تعلیم و تربیت در گوشه‌های مختلف جهان می‌بایست شناخته شود، مقایسه و تحلیل گردد تا از نتایج به دست آمده، راه‌حلی برای پاره‌ای از مشکلات به دست آید.

در دهه‌های گذشته مشکل کشورهای در حال توسعه و به خصوص ایران نزاع بین دو حوزه سنت و مدرنیسم بوده است، مطالعات تطبیقی می‌تواند راه‌حلی برای پایان دادن به این مشکل فراهم آورد. مشکل فوق در کشور ژاپن به دست افرادی حل شد که بر طبق گفته جانسون (به نقل از معدن دار آرانی و عباسی، ۱۳۸۶: ۱۲۰) «از نظر حفظ منافع، ژاپن محافظه‌کار، از نظر نفوذ خارجی، ضد خارجی، از نظر کسب تجربیات علمی غرب، با و طرفدار مراوده با غرب، از نظر فرهنگی، سنتی، از نظر اصلاحی، مدرنیست و در همه این موارد فعال و شریک مردم و در هدایت فکری آنان نسبت به حقایق روز، صادق و روشنفکر بودند».

۴. بررسی و تحلیل ابعاد شکلی اثر

۱.۴. امتیازها

طرح روی جلد کتاب جذاب و از رنگ‌هایی که توجه افراد را به خود جلب می‌کند استفاده شده است. متن کتاب از نظر حروف‌نگاری، نوع قلم و اندازه مورداستفاده برای نوشتن مطالب مناسب و اندازه مناسب قلم به نحوی است که مطالب به آسانی قابل خواندن هستند. کلمات جدید و آن‌کلماتی که معنی دشوارتری نسبت به سایر کلمات داشته‌اند با قلم پررنگ مشخص شده‌اند و در حاشیه کتاب معنای این کلمات به زبان انگلیسی نوشته شده است.

مواد دیداری در این کتاب که شامل جدول‌ها می‌باشد تنها در یک صفحه قرار گرفته‌اند به طوری که خواننده به راحتی کل جدول را می‌تواند ببیند. صحافی کتاب قابل قبول بوده و تورق مکرر آن توسط دانشجویان باعث از هم گسیختگی صفحات آن از یکدیگر به راحتی نمی‌شود.

به منظور اثربخشی بیشتر و سهولت در استفاده از کتاب، بخش‌هایی از جمله سخن، مقدمه، فهرست مطالب، تمرین، جدول در کتاب گنجانده شده است. در بخش سخن،

هم هدف نگارش کتاب و هم مخاطبین آن که دانشجویان رشته علوم تربیتی با گرایش آموزش و پرورش تطبیقی در مقطع کارشناسی ارشد هستند، معرفی شده است. اثر حاضر به عنوان منبع اصلی درس زبان تخصصی به ارزش دو واحد و همچنین به عنوان منبعی برای گرایش های آموزش و پرورش ابتدایی و آموزش و پرورش پیش دبستان در مقطع کارشناسی ارشد تدوین کرده است. در بخش مقدمه نیز هدف نگارش کتاب دوباره تکرار و سپس درس های مختلف کتاب معرفی شده اند. بیان هدف و معرفی تعداد دروس و عناوین آن ها فرصتی برای خوانندگان فراهم می کند تا بتوانند با درک بهتری نسبت به موضوع، به مطالعه کتاب بپردازند، البته در مقدمه، مخاطبان کتاب دانشجویان کارشناسی ارشد و دکترای علوم تربیتی معرفی شده است. همچنین در پایان هر درس فعالیت هایی برای ترجمه ارائه شده است. در انتهای کتاب بخشی تحت عنوان فهرست واژگان جدید در نظر گرفته شده است که بعضی از واژگان انگلیسی به فارسی ترجمه شده است. واژگان به ترتیب حروف الفبای انگلیسی مشخص شده اند. قطع کتاب وزیری است و انتخاب این قطع به دانشجویان این امکان را می دهد که نظرات خود را در حاشیه کتاب یادداشت کنند.

از آنجایی که هدف کتاب، تقویت درک مطلب زبان انگلیسی در دانشجویان است، به نظر می رسد که اثری روان و رسا است. چراکه در ابتدای هر درس واژگان جدید در جدول آورده شده اند و در متن نیز واژه های جدید با قلم پررنگ تر مشخص و مترادف این واژه ها در مقابل آن ها در ستونی که در حاشیه کتاب است، نوشته شده است. نوشتن مترادف واژه ها از آن جهت نکته مثبتی است که هر واژه ممکن است چند معنی مختلف داشته باشد که در این کتاب معنای مورد نظر با توجه به بافت متنی که واژه در آن استفاده شده است، انتخاب گردیده است. به عنوان مثال معنای واژه "merit" در متن کتاب، "advantage" در نظر گرفته شده است در حالی که دارای معناهای "good quality" و "judge" نیز است (ص. ۶۰) و یا کلمه "caustic" که به معنای "being critical in an unkind but a funny way" است (ص. ۷۰).

تمرینات از آن جهت که دانشجو را مجبور به مراجعه مجدد به متن و خواندن دوباره مطالب می کنند، نقطه قوت این کتاب محسوب می شوند چراکه با تکرار یادگیری مطالب عمیق تر می گردد. هم زمان، به این نکته باید توجه داشت که سؤالات درک مطلب چنانچه به صورت مفهومی تدوین گردند، خواننده را وادار به خواندن دقیق و درک مطلب بهتر برای یافتن پاسخ می کنند و از پاسخگویی به تمرینات با مراجعه

سریع به متن و جستجو در بین واژه‌ها بدون درک معنای کلی متن جلوگیری خواهد شد. به‌عنوان مثال پاسخ تمرین دو درک مطلب، در طی دو جمله در صفحه ۶ دقیقاً ذکر شده است و خواننده بدون درک مطلب با نگاه کردن به متن کتاب می‌تواند پاسخ پرسش‌ها را دریابد بدون اینکه مطلب را درک کرده باشد:

مثال: جمله زیر را بخوانید و در مقابل آن کلمه صحیح یا غلط بنویسید.

In some universities, comparative education is among the requirements for Teacher's Certificate qualifications (p.9)

پاسخ این سؤال در ابتدای صفحه ۶ متن درس به‌صراحت به شرح زیر درج شده است و نیازی نیست که دانشجو برای یافتن پاسخ تأمل کند:

In some universities, comparative education is even included in the requirements for Teacher's Certificate qualifications.

۲.۴. کاستی‌ها

در کنار مزایای شکلی کتاب مواردی قابل ذکر است که توجه به آن‌ها در کیفیت‌بخشی بیشتر به کتاب مؤثر واقع خواهد شد. در طرح روی جلد از رنگ‌هایی استفاده شده است که توجه دانشجویان را به خود جلب می‌کند. در نگارش عنوان کتاب از انواع قلم در سایزها و رنگ‌های مختلف استفاده شده است، که بعضاً کلمات ردیف دوم که شامل "for the Students of" است در نگاه اول به چشم نمی‌آید. در صفحات داخلی کتاب هرچند که نوع قلم و اندازه آن در این کتاب مناسب است و جداول نیز به نحوی تنظیم شده‌اند که کلیه مطالب در یک صفحه ارائه گردد، ولی بعضاً مشاهده می‌گردد که در صفحه‌آرایی، دقت لازم به عمل نیامده است و عنوان جدید در پایین یک صفحه و مطالب مرتبط با آن در صفحه دیگر قرار دارد. به‌عنوان مثال عنوان «مطالعه بیشتر» در پایین صفحه ۶۰ آمده، درحالی‌که مطالب آن در صفحه دیگر قرار دارد. این کاستی در صفحه ۴۷ و ۹۶ نیز مشاهده می‌شود. قواعد عمومی نگارش در کتاب به‌خوبی رعایت شده است ولی چند مورد جزئی وجود دارد که لازم است مورد بررسی قرار گیرد. به‌عنوان مثال در صفحه اول بعد از واژه "focus" حرف اضافه "on" می‌آید که در این کتاب حرف اضافه "under" آمده است (دیکشنری لانگ من شماره ۵). همچنین در صفحه دوم پاراگراف اول حرف "s" در آخر کلمه "cover" وجود ندارد. در صفحه دو پاراگراف دوم کلمه "work" به‌صورت جمع "works" آمده است درحالی‌که در

دیکشنری لانگ من ذکر شده است که برای پژوهش و مطالعه کلمه "work" بایستی به صورت مفرد آورده شود.

۵. بررسی و تحلیل محتوایی اثر

۱.۵. امتیازها

الف. در کتاب مورد بررسی وضعیت مطلوبی از نقطه نظر جداول و بهره‌گیری از مطالب علمی برای تفهیم موضوع به صورت کلی دیده می‌شود. از جمله نکات مثبت این کتاب آن است که مؤلف اول، از نویسندگان و صاحب نظران مشهور در رشته آموزش و پرورش تطبیقی است. با توجه به شناخت و احاطه علمی مؤلف اول به موضوع آموزش و پرورش تطبیقی، بخش اول کتاب حاضر به معرفی تاریخچه مطالعات تطبیقی و همچنین چارچوب روش شناختی آموزش و پرورش تطبیقی اختصاص یافته است و تمام مراحل روش تطبیق بردی با ذکر مراحل آن ارائه شده است. ارائه این بخش باعث افزایش شناخت دانشجویان نسبت به روش‌های مختلف تطبیق گردیده و این امکان را برای آنان فراهم می‌کند که با توجه به ماهیت پژوهش خود، یکی از روش‌های تطبیق را انتخاب نمایند.

ب. اصطلاحات تخصصی به طرز مناسبی در انتهای کتاب به ترتیب حروف الفبای انگلیسی فهرست شده‌اند و ترجمه فارسی اصطلاحات در مقابل هر واژه نوشته شده است. آشنا شدن دانشجویان با این اصطلاحات به درک متون تخصصی دیگر نیز کمک بسیاری خواهد کرد. البته فقط به صورت نادر بعضی از کلمات به صورت صحیح ترجمه نشده است به عنوان مثال کلمات "gender" و "sex" به جنس و جنسیت ترجمه شده است که در واقع واژه اول به معنی جنسیت است و واژه دوم به معنی جنس است (ص. ۱۶۳ و ص. ۱۷۴). به همین دلیل به نظر می‌آید که نیاز است ترجمه واژه‌ها مورد بررسی مجدد قرار گیرد تا در صورت وجود موارد نادری مانند آنچه در بالا ذکر شد، اصلاح لازم صورت پذیرد.

ج. در سرفصل این درس در آیین‌نامه تائید شده وزارت علوم ذکر شده که به «اهمیت و مسائل آموزش و پرورش در مقاطع مختلف تحصیلی (دوره پیش دبستانی، ابتدایی، راهنمایی و متوسطه عالی)» و «آموزش بزرگسالان» پرداخته شود. با نگاهی به محتوای کتاب مشخص گردید که بخش سه به نحوی تدوین شده است که نه تنها هر چهار مقطع منظور شده در سرفصل که در خصوص آموزش و پرورش آلمان است مورد توجه

قرار گرفته است، بلکه به آموزش بزرگسالان و ویژگی‌هایی که یک معلم باید داشته باشد به صورت کلی اشاره شده است (ص. ۵۳-۸۱). همچنین در بخش چهارم که مربوط به آموزش و پرورش ژاپن است، کلیه مقاطع پیش دبستانی، ابتدایی، راهنمایی و متوسطه عالی در ژاپن مورد بحث قرار گرفته است، همچنین بحث آموزش بزرگسالان در قسمتی تحت عنوان «سایر مدارس» (Miscellaneous school) و نحوه استخدام معلمان در دوره ابتدایی و متوسطه مورد توجه قرار گرفته است (ص. ۸۵-۱۱۶). در بخش پنجم نیز که مربوط به آموزش و پرورش کره است، تمام چهار مقطع مختلف تحصیلی مورد توجه قرار گرفته است و یکی از دروس به طور ویژه به نحوه آموزش معلمان پرداخته است (ص. ۱۱۶-۱۵۰).

مورد دیگری که در سرفصل این درس به آن اشاره شده است «بحث نوآوری در آموزش و پرورش» است. با نگاهی به کتاب حاضر خواننده متوجه می‌شود که در بخش مربوط به آموزش و پرورش آلمان به موضوع «اصلاح» اشاره شده است و همچنین طرح‌های جدیدی که برای بالا بردن کیفیت آموزش و فضای آموزشی و راهنمای فردی دانش آموزان است، به صورت کلی اشاراتی شده است (ص. ۵۷). همچنین قانون کمک ارتقاء جدیدی که در ژانویه ۲۰۰۹ تحت عنوان «قانون کمک آموزش فدرال برای استاد صنعتگران» (Federal Training Assistance Act for Master Craftsmen) تصویب شده است که در این قانون کارگران ماهری که مایل به دریافت آموزش بیشتر هستند مانند دانش آموزان، تحت حمایت «قانون کمک آموزش فدرال» (Federal Training Assistance Act) قرار می‌گیرند. در کشور ژاپن نیز به اصلاحات و تغییراتی که در اهداف ویژه مدارس ابتدایی و متوسطه اول در سال ۱۹۹۱، ۱۹۹۲ و ۱۹۹۳ پیش آمد نیز اشاره شده است. در کره جنوبی نیز برنامه درسی جدیدی برای مقاطع مهدکودک، ابتدایی و متوسطه اول در سال ۱۹۸۷ و متوسطه دوم در سال ۱۹۸۸ انتشار یافت و استفاده از برنامه درسی در مقاطع مهدکودک و مدارس ابتدایی در سال ۱۹۸۹ و در مدارس متوسطه دوم در سال ۱۹۹۰ اتفاق افتاد (ص. ۱۲۸).

در سرفصل درس آموزش و پرورش تطبیقی است اشاره شده است که «مسائل و دیدگاه‌های نوین در آموزش عالی» نیز بایستی در درس تخصصی این رشته منظور شود (شورای سرپرستان، ۱۳۸۰). با توجه به این نکته کتاب مورد بررسی قرار گرفت و در نهایت تغییرات و اصلاحاتی که در آموزش عالی این کشورها اتفاق افتاده است مشخص گردید. به عنوان مثال در کشور آلمان آموزش و پژوهش متصل به قانون اساسی

است و این مسئله باعث شده است که مؤسسات آموزش عالی از حقوق وسیعی برای خود نظارتی برخوردار شوند که باعث شده است محیط آکادمیکی جذاب و متنوعی برای دانشجویان، معلمان و محققان به وجود آید (ص. ۷۳). از سال ۱۹۹۹ دولت آلمان حمایت مالی خود را از مؤسسات عالی افزایش داده است و این حمایت مالی در سال‌های ۲۰۰۱ و ۲۰۰۲ در مؤسسات عالی افزایش داده است و به جمع مبلغ ۱٫۱ بیلیون یورو رسیده است^۱ (ص. ۷۹).

در کشور ژاپن در بخش آموزش عالی، انواع مؤسسات آموزش عالی توضیح داده شده است ولی به اصلاحاتی که در آموزش عالی اشاره‌ای نشده است. در بخش آموزش عالی کشور کره جنوبی به انواع مؤسسات عالی اشاره شده است ولی تغییرات و اصلاحاتی که آموزش عالی کره جنوبی با آن مواجه شده است، مورد بحث قرار نگرفته است.

از دیگر مزایای این کتاب آن است که برای هر بخش موضوع خاصی در نظر گرفته شده است و موضوع درس‌های موجود در هر بخش باهم قرابت دارند، بهترین مثال در این مورد بخش سه با عنوان «آموزش در آلمان» است و دروس آن شامل آموزش در آلمان، دوره فنی در آلمان و آموزش عالی در آلمان است. موضوع بخش پنج نیز «آموزش در ژاپن» است که سه درس این بخش مرتبط با آموزش در ژاپن است تحت عناوین «آموزش در ژاپن»، «آموزش اجتماعی در ژاپن» و «پیشرفت کمی آموزش در ژاپن» است و به‌طور کلی ساختار دروس به نحوی است که بتواند در عین مختصر بودن اطلاعات جامعی را در اختیار دانشجویان قرار داده و آنان را با اصطلاحات علمی مربوط به آموزش و پرورش تطبیقی آشنا نماید.

۲٫۵. کاستی‌ها

در کنار امتیازات مطرح شده، نکاتی نیز وجود دارد که چنانچه مورد توجه قرار گیرد، اثر به موفقیت بیشتری دست خواهد یافت.

الف. در این کتاب به جز ایران، نظام آموزش و پرورش سه کشور آلمان، ژاپن و کره جنوبی پرداخته شده است. نویسندگان هیچ اشاره‌ای نکرده‌اند که به چه دلیل از بین تمام کشورهای دنیا، نظام آموزش و پرورش این سه کشور را برای ارائه در کتاب خود انتخاب کرده‌اند.

ب. هرچند این اثر، یک کتاب درسی است ولی به انتظارات موردنظر پس از تدریس کل کتاب و همچنین نحوه ارزشیابی دانشجویان هیچ اشاره‌ای نشده است. همچنین در این بخش در معرفی ساختار کتاب فقط به ارائه عناوین درس‌ها اشاره شده است و هیچ توضیحی مبنی بر اینکه چه مطالبی در هر درس ارائه می‌شود داده نشده است.

پ. در خصوص مشخص کردن منابع و ارجاعات در متن دروس نیز مواردی مشاهده شد که مطلبی بدون درج منبع آن ارائه شده است. به‌عنوان مثال در صفحه ۲۰ کتاب بدون درج منبع از تأکید هنس و میلینسون بر فاکتورهایی که در سیاست آموزشی تأثیر می‌گذارند صحبت به میان آمده است. در صفحه ۴۸ نیز نحوه توزیع دانشجویان در آموزش عالی بدون درج منبع است و در واقع مشخص نیست که آمار ارائه داده شده از چه منبعی گرفته شده است.

ج. این اثر تا حد زیادی توانسته است که به تحلیل و بررسی علمی مسائل مربوط به آموزش و پرورش بپردازد، ولی کلیه مطالب موردنظر در سرفصل درس آموزش و پرورش تطبیقی را پوشش نداده است به‌عنوان مثال در سرفصل دروس این واحد درسی اشاره به همکاری‌های بین‌المللی در زمینه آموزش و پرورش نیز ضروری دانسته شده است، در حالی که در هیچ‌یک از بخش‌های کتاب اشاره مستقیم یا تلویحی به این مورد نشده است.

چ. نکته‌ی دیگری که در این بخش قابل ذکر است، آن است که در بخش معرفی آموزش و پرورش ایران تنها آموزش عالی مورد بررسی قرار گرفته است و در خصوص سایر مقاطع تحصیلی در ایران و اصلاحات و نوآوری‌های انجام شده در آن مقاطع صحبتی به میان نیامده است.

ح. در درس مربوط به کره جنوبی به تغییراتی که در برنامه درسی مقاطع مهدکودک و مدارس ابتدایی در سال ۱۹۸۹ صورت گرفته است اشاره شده، ولی به نتایج حاصل از این تغییرات که در طی دو دهه اخیر اتفاق افتاده است، مورد بررسی قرار نگرفته است. این نکته در درس مربوط به سیستم آموزش و پرورش ژاپن نیز مشاهده شده است. در این درس به تغییراتی که در اهداف ویژه مدارس ابتدایی و متوسطه اول در سال ۱۹۹۱، ۱۹۹۲، ۱۹۹۳ صورت گرفته است، اشاره شده ولی نتایج حاصل از این تغییرات در سیستم آموزش و پرورش ژاپن مورد بررسی قرار نگرفته است.

خ. در بخش سخن هم هدف نگارش کتاب بیان شده است و هم مخاطبین کتاب را معرفی شده‌اند که دانشجویان رشته علوم تربیتی با گرایش آموزش و پرورش تطبیقی در

مقطع کارشناسی ارشد است که کتاب را به عنوان منبع اصلی درس زبان تخصصی به ارزش ۲ واحد و همچنین به عنوان منبعی برای گرایش‌های آموزش و پرورش ابتدایی و آموزش و پرورش پیش دبستان در مقطع کارشناسی ارشد تدوین کرده است. اما در مقدمه کتاب مخاطبین کتاب، دانشجویان کارشناسی ارشد و دکترا در رشته علوم تربیتی و آموزش و پرورش تطبیقی و بین‌المللی معرفی شده‌اند.

۶. نتیجه‌گیری

در این مقاله کتاب «انگلیسی برای دانشجویان رشته آموزش و پرورش تطبیقی و آموزش و پرورش ابتدایی و آموزش و پرورش پیش دبستان» مورد بررسی قرار گرفته است. بررسی این کتاب از آن جهت حائز اهمیت است که این کتاب به عنوان منبعی در مراکز علمی دانشگاهی مورد استفاده قرار می‌گیرد و هرگونه نقد سازنده می‌تواند در بالا بردن کیفیت آن نویسنده را یاری دهد. همچنین نکات قوتی که از بررسی این اثر حاصل می‌شود می‌تواند در غنی‌سازی سایر منابع مؤثر واقع شود.

به‌طور کلی بررسی این کتاب نشان می‌دهد که ابعاد مختلف شکلی و محتوایی این اثر ارزنده می‌باشد و با وجود اشکالاتی معدودی که در این کتاب دیده شده است می‌توان گفت یک تألیف علمی و عملی برای دانشجویان مورد نظر کتاب است. از دلایل قوت این کتاب تخصص مؤلفان آن است، داشتن تخصص‌های آموزش و پرورش تطبیقی و زبان انگلیسی ترکیب مناسب علمی را برای تألیف کتابی این گونه است.

۷. پیشنهادها

پس از بررسی کتاب چند پیشنهاد جهت ارتقای کیفیت کتاب به شرح زیر ارائه می‌گردد:

هرچند که محدودیت زمان در نظر گرفته شده برای این واحد درسی از ارائه کلیه مطالب مرتبط با آموزش و پرورش تطبیقی جلوگیری به عمل می‌آورد، ولی در عین حال مؤلفان می‌توانند که کلیه مطالب مربوط و مورد نیاز این حوزه را ارائه داده تا به نحوی مدرسان این واحد درسی با توجه به بافت و توانایی دانشجویان کلاس خود مطالب مورد نیاز را انتخاب و تدریس کنند و در صورت امکان موضوعات بیشتری را پوشش دهند.

پیشنهاد می‌گردد که متن درس‌های ارائه‌شده مجدداً بررسی گردد و نسبت به درج کلیه منابع اقدام گردد. همچنین به معرفی کلیه مقاطع تحصیلی در ایران و اصلاحات و تغییرات این مقاطع پرداخته شود تا دانشجویان با اصطلاحات علمی آموزش‌وپرورش ایران و ساختار آن به زبان انگلیسی نیز آشنا شوند. به تغییراتی که در نظام آموزش‌وپرورش این کشورها در طی دو دهه اخیر اتفاق افتاده است نیز پرداخته شود. همچنین بخشی اختصاص به همکاری‌های بین‌المللی داده شود تا بدین ترتیب کلیه رؤس موردنظر شورای سرپرستان در کتاب گنجانده شود. در خصوص فهرست واژگان، پیشنهاد می‌گردد که ترجمه واژگان توسط متخصصان موضوعی آن مورد بازبینی قرار گیرد. نسبت به تدوین تمرینات مفهومی نیز توجه بیشتری گردد، در خصوص صفحه‌آرایی نیز دقت گردد که عناوین جدید در انتهای صفحه قرار نگیرد، بلکه به صفحه دیگر منتقل شود به نحوی که مطالب مربوطه در زیر آن درج گردد.

پانویس

۱. طبق آمار موجود در صفحه ۷۹ کتاب

منابع

- آقازاده، احمد. (۱۳۸۲). روش‌شناسی و تاریخ تحول دانش آموزش‌وپرورش تطبیقی و بین‌الملل: دیدگاه‌های جدید در زمینه آموزش‌وپرورش تطبیقی. تهران: نسل نیکان.
۱. آقازاده، احمد، باقری نویسی، رضا. (۱۳۹۱). کتاب انگلیسی برای دانشجویان رشته آموزش‌وپرورش تطبیقی: آموزش و پرورش ابتدایی و آموزش‌وپرورش پیش‌دبستان. سمت: تهران.
- شورای سرپرستان، شورای عالی برنامه‌ریزی درسی. (۱۳۸۰). مشخصات کلی برنامه و سرفصل دروس دوره کارشناسی ارشد علوم تربیتی.
- عصاره، علیرضا. (۱۳۸۶). مطالعات تطبیقی آموزش‌وپرورش دوره اول متوسطه در کشورهای منتخب (ایران، آلمان، انگلستان، فرانسه، ژاپن، کره جنوبی، مالزی، مصر). تهران: موسسه انتشارات یادواره کتاب.
- کوشا، منصور. (۱۳۹۴). انگلیسی برای دانشجویان رشته آموزش‌وپرورش پیش‌دبستان و دبستانی. تهران: سمت.
- کوی، لوتان. (۱۳۷۵). آموزش‌وپرورش تطبیقی. ترجمه محمد یمنی دوزی سرخابی. تهران: انتشارات سمت.
- الماسی، علی محمد. (۱۳۷۵). آموزش‌وپرورش تطبیقی. تهران: انتشارات رشد.

محسن پور. (۱۳۸۹). آموزش و پرورش تطبیقی (مبانی، اصول، روش‌ها)، انتشارات مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها. سمت: تهران.

معدن دار آرانی، عباس، عباسی، پروین. (۱۳۸۶). نگاهی دوباره به آموزش و پرورش تطبیقی و رسالت‌های آن. فصلنامه تعلیم و تربیت. سال ۲۳، شماره ۲.

معدن دار آرانی، عباس، کاکیا، لیدا. (۱۳۹۴). آموزش و پرورش تطبیقی: چشم‌اندازهای نوین. نشر آییش: تهران.

وکسلیار، الکساندر. (۱۳۵۸). مقایسه روش‌ها و مسائل تربیتی. ترجمه سیف اله بهاری و احمد بیانی. تهران: گوتنبرگ.

Aghazadeh, Ahmad, Bagherynevisi, Reza. (1391). English for the Students of Comparative Education: Primary and Preschool Education. Tehran: SMAT.

Brian, Holmes. (1958). The Problem Approach in Comparative Education: Some Methodological Considerations. USA: The University of Chicago Press.